

# Kotina Kokkola

Kokkolan kaupungin kotouttamisohjelma 2019 - 2022

joulukuu 2019

1.	Johdanto/tausta .....	5
2.	Kotouttamisohjelman kytkeytyminen strategiseen suunnitteluun.....	8
2.1.	Suomen maahanmuuttoasioiden hallinto.....	8
2.2.	Kokkolan kaupungin muut strategiat ja niiden kytkeytyminen kotouttamisohjelmaan .....	9
3.	Alkuvaiheen ohjaus ja neuvonta .....	10
4.	TE-toimiston palvelut .....	12
4.1.	Alkukartoitus .....	12
4.2.	Kotoutumissuunnitelma .....	13
4.3.	Kotoutumiskoulutus .....	13
4.4.	Muut TE-toimiston palvelut.....	144
5.	Oppiminen ja koulutus .....	12
5.1.	Varhaiskasvatus ja esiopetus.....	14
5.2.	Perusopetus.....	15
5.3.	Lukiokoulutus .....	16
5.4.	Nuorten ammatillinen koulutus .....	17
5.5.	Aikuiskoulutus .....	17
5.5.1.	Kotoutumiskoulutus.....	17
5.5.2	Luku- ja kirjoitustaidon opetus.....	18
5.6.	Korkeakoulutus.....	18
6.	Sosiaali- ja terveystalvet .....	19
7.	Asumisen palvelut .....	23
8.	Vapaa-ajan palvelut.....	23
8.1.	Kulttuuripalvelut.....	24
8.2.	Kirjastopalvelut.....	24
8.3.	Nuorisopalvelut .....	25
8.4.	Liikuntapalvelut .....	26

9.	Järjestöjen ja yhteisöjen palvelut .....	27
11.	Osallisuus ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen.....	32
12.	Suunnitelma pakolaisten vastaanottamisesta.....	<b>Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.</b>
12.1.	Ulkomaalaistoimisto .....	<b>Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.</b>
12.2.	Kustannusten korvaaminen kunnalle kotoutumisen edistämisen toimenpiteistä.....	<b>Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.</b>
13.	Kotouttamisohjelman seuranta ja ajan tasalla pitäminen .....	33

Liite 1 Käsitelmärittelyä

## Koti Kokkolassa

Koti Kokkolassa -kotouttamisohjelma on kaupungin strategiaa tukeva kehittämisohjelma. Kokkolan kaupungin ensimmäinen kotouttamisohjelma laadittiin vuonna 2012 ja ensimmäinen päivitys ohjelmaan tehtiin 2016. Tämä ohjelma pohjautuu rakenteeltaan aikaisempiin ohjelmiin ja on päivitetty osallistuvien organisaatioiden ja sidosryhmien avustuksella. Ohjelmassa linjataan kaupungin tasolla maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvät kehittämissarpeet sekä hyvien tulosten saavuttamiseksi välttämätön yhteistyö eri tahojen kanssa. Osana maakuntalakipakettia on valmistelussa uusi laki kotoutuminen edistämisestä Uusi laki tulee selventämään tehtävänjakoa ja yhteistyön tekemistä. Tässä yhteydessä myös Kokkolan kaupungin kotouttamisohjelma tulee perusteellisempaan tarkasteluun.

Laki kotouttamisen edistämisestä koskee kaikkia Suomeen muuttavia henkilöitä maahan-tulon perusteesta riippumatta. Lain keskeiset tavoitteet ovat velvoittavia ja niiden mukaan tulee:

- parantaa alkuvaiheen ohjausta ja antaa tietoa Suomen yhteiskunnasta
- tukea maahanmuuttajien aktiivista osallisuutta
- tunnistaa ja auttaa haavoittuviin ryhmiin kuuluvia maahanmuuttajia, esimerkkinä vammaiset, ikäihmiset ja vaikeassa tilanteessa elävät naiset ja lapset

Laki korostaa kunnan ja muiden paikallisviranomaisten yhteistyötä alueensa kansainväli-syyden, yhdenvertaisuuden ja myönteisen vuorovaikutuksen edistämisessä eri väestöryh-mien kanssa.

Muuttaminen Kokkolaan voi johtua useasta syystä, esimerkiksi perhesyistä, opiskelusta, pakolaisuudesta tai työperäisestä maahanmuutosta. Kokkolan kaupunki toivottaa kaikki uudet asukkaansa tervetulleeksi kotiin Kokkolaan maahan-tulon syystä riippumatta.

# 1. Johdanto/tausta

Kokkolan kaupungin nykyinen kotouttamisohjelma on vuodelta 2014. Kotouttamisohjelman päivitys on tullut ajankohtaiseksi osana uusia kaupunkistrategiaa tarkentavina kehittämissuunnitelmina.

## Laki kotoutumisen edistämisestä

Laki kotoutumisen edistämisestä astui voimaan 1.9.2011. Tavoitteena on tukea maahanmuuttajien aktiivista osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa sekä edistää heidän kotoutumistaan. Oikeus kotoutumistoimenpiteisiin pohjautuu tarpeeseen, ei esimerkiksi maahanmuuttoloperusteeseen.

Kotoutumislain pääkohdat ovat:

- Alkuvaiheen ohjausta parannetaan

Kaikki Suomeen muuttavat henkilöt saavat perustietoa yhteiskunnasta ja ohjausta palveluista saadessaan oleskeluluvan tai rekisteröidessään oleskeluuikeutensa. Kotoutumislain voimaantulon yhteydessä on julkaistu Tervetuloa Suomeen -*opas*, jota jaetaan poliisin ja maistraattien toimipisteissä sekä ulkoministeriön edustustoissa. *Opas* löytyy myös verkosta [www.lifeinfinland.fi](http://www.lifeinfinland.fi). *Opas* sisältää tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, maahanmuuttajan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä tietoa mahdollisuuksista kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin.

- Kotoutumisen kaksisuuntaisuutta edistetään

Kotoutuminen mahdollistuu vain vuorovaikutuksessa maahanmuuttajien ja kantaväestön kesken. Kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten vastuulla on edistää alueellaan kansainvälisyyttä, yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kanssa.

- Haavoittuvassa elämäntilanteessa olevien asemaa parannetaan

Ulkopuolisuuden ja syrjinnän kohteeksi joutumisen kokemukset voivat leimata ihmisen elämää koko eliniän. Siksi erityisesti lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn on kiinnitettävä huomiota.

Muita erityisessä elämäntilanteessa eläviä ovat työmarkkinoiden ulkopuolella olevat henkilöt, esim. perhesiteen perusteella tulevat puoliset ja heidän mukanaan tulleet perheenjäsenet, vammaiset ja ikäihmiset.

## Kotoutumisen edistämisen tarkoitus

Kotoutumisen edistämisen tarkoituksena on tarjota maahanmuuttajalle mahdollisimman pian maahantulon jälkeen suomalaisen yhteiskunnan aktiivisen ja tasavertaisen jäsenen tarvitsemat valmiudet. Onnistuneessa kotoutumisessa maahanmuuttaja saavuttaa tasavertaisen aseman yhteiskunnassa ja kotikunnassaan niin oikeuksien kuin velvollisuuksien osalta unohtamatta kuitenkin oman kielen ja kulttuurin säilyttämistä.



Kuvio 1. Maahanmuuttajan kotoutumiseen vaikuttavat tekijät. Kotoutumisen viitekehys Ager ja Strang 2008.

Kotoutuminen on aina yksilöllinen prosessi ja lähtee maahanmuuttajan omista tarpeista. Kotoutumisen haasteet liittyvät paitsi kielitaitoon ja työllistymiseen usein myös arjessa tarvittaviin taitoihin ja yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapoihin. Kotoutuminen tapahtuu helpoiten erilaisissa arkipäivän tilanteissa ja kohtaamisissa kantaväestön kanssa.

### **Kotoutumisen eri kohderyhmät**

Suomeen muutetaan useista eri syistä. Pääperusteina suuruusjärjestyksessä ovat perhesihteet, opiskelu, työ, humanitääriset syyt sekä paluumuutto. Tavoitteena on, että maahanmuuttajat käyttävät samoja perus- ja erityispalveluja kuin muutkin kuntalaiset.

Kotouttamistoimet koskevat kaikkia maahanmuuttajia maahantuloperusteesta riippumatta. Eri kohderyhmille suunnataan erilaisia palveluja heidän tarpeittensa mukaisesti. Humanitäärisin perustein tulevien maahanmuuttajien kotoutuminen poikkeaa muista maahanmuuttajista siten, että he tarvitsevat alkuvaiheessa runsaasti eri viranomaisten palveluja. Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalokuntayhtymä Soite, kotoutumispalvelut vastaa pakolaistaustaisten maahanmuuttajien vastaanottopalveluista. Kts Soite, kotoutumispalvelut s. 22

### **Kokkolan kaupungin kotouttamisohjelma**

Laissa säädetään, että kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että

- kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajalle
- maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisen toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan siinä laajuudessa kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää
- kunnan henkilöstön osaamista kehitetään kotoutumiseen liittyvissä kysymyksissä.

Erityisesti kunnan velvoite on tukea niiden maahanmuuttajien kotoutumista, jotka eivät ole työmarkkinoiden käytettävissä.

Kotoutumislain mukaan paikallisten viranomaisten on yhteistyössä järjestöjen ja yhteisöjen kanssa kehitettävä kotoutumista monialaisena yhteistyönä.

Kotouttamisohjelman on laatinut työryhmä, johon ovat kuuluneet Marja Paananen, Pirkko Kivistö, Hannele Tikkakoski-Alvarez, Johanna Kalliokoski, Marjut Marttila, Mika Sarkkinen, Kai Kytölaakso, Ronnie Djupsund, Sampo Purontaus, Lotta Nyqvist, Annika Liiti, Sirpa

Nevasaari ja José Flores Vargas. Työryhmän koordinaattorina ja sihteerinä on toiminut Jussi Järvenpää.

## **Kokkolan kaupungin toimintaympäristö**

Keski-Pohjanmaalla on ulkomaalaistaustaisia henkilöitä noin 2058, joka on noin 3,0 % väestöstä. Ulkomaalaisten määrä on viimeisen kymmenen vuoden aikana yli kaksinkertaistunut ja viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana nelinkertaistunut. Kokkolassa ulkomaan kansalaisia on 1115, joka on noin 2,3 % väestöstä. Ulkomaalaisia opiskelijoita on noin 500-600. Kansalaisuuksia Kokkolassa on noin 80. (Tilastokeskus 31.12.2017)

Tilastot ulkomaan kansalaisten %-osuus Suomessa, Keski-Pohjanmaalla ja Kokkolassa, suurimmat kansalaisuusryhmät Keski-Pohjanmaalla sekä ulkomaalaistaustaiset maanosittain Keski-Pohjanmaalla löytyvät Keski-Pohjanmaan liiton sivuilta [www.keski-pohjanmaa.fi](http://www.keski-pohjanmaa.fi) sekä kotouttaminen.fi sivustolta.

## **2. Kotouttamisohjelman kytkeytyminen strategiseen suunniteluun**

### **2.1. Suomen maahanmuuttoasioiden hallinto**

Valtioneuvoston periaatepäätöksen (13.6.2013) **Maahanmuuton tulevaisuus 2020-strategian** mukaan Suomen maahanmuuttopolitiikalle on määritelty seuraavat kolme suunta-  
viivaa

1. Suomi on turvallisesti avoin
2. Jokainen löytää paikkansa
3. Moninaisuus on arkea

Strategian mukaan maahanmuuttajat ovat pysyvä ja tervetullut osa suomalaista yhteiskuntaa. Tavoitteena on suvaitsevaisen, turvallisen ja moniarvoisen Suomen rakentaminen ja Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn lisääminen.

Maahanmuuttokysymykset kuuluvat useille hallinnonaloille ja viranomaisille sekä valtakunnallisesti, alueellisesti että paikallisesti. Poikkihallinnollista yhteistyötä tarvitaan sekä ministeriöiden tasolla että alueellisesti ja paikallisesti.

**Sisäasianministeriö** vastaa maahanmuuttopolitiikan sekä maahanmuuttoa ja kansalaisuutta koskevan lainsäädännön valmistelusta. ([www.intermin.fi](http://www.intermin.fi))

**Maahanmuuttovirasto** myöntää ensimmäiset oleskeluluvat, käsittelee turvapaikkahakemukset, ohjaa vastaanottokeskusten toimintaa, päättää käännyttämisestä ja



karkottamisesta, vastaa kansalaisuushakemusten käsittelystä ja muukalaispassien myöntämisestä. Maahanmuuttovirasto toimii sisäasianministeriön alaisuudessa. ([www.migri.fi](http://www.migri.fi))

**Työ- ja elinkeinoministeriö** vastaa kotouttamisasioiden johtamisesta. Yhdessä sisäasiainministeriön kanssa työ- ja elinkeinoministeriö seuraa työvoiman maahanmuuton määriä ja rakennetta ja kehittää seurantavälineitä. ([www.tem.fi](http://www.tem.fi))

**Ulkoasiainministeriö** vastaa viisumipolitiikasta. Suomen ulkomaan edustustot myöntävät viisumeita ja vastaanottavat kansalaisuusilmoituksia ja oleskelulupahakemuksia. ([www.formin.fi](http://www.formin.fi))

Toimialakohtaiset ministeriöt vastaavat omaan toimialaan kuuluvista kotouttamistoimista.

## ***2.2. Kokkolan kaupungin muut strategiat ja niiden kytkeytyminen kotouttamisohjelmaan***

### **Kokkolan kaupungin strategia Rohkeasti uudistuva Kokkola 2018-2021**

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Kokkolan kaupungin strategian 13.11.2017. Strategian johdannon mukaan ”Strategia on elävä, kun se näkyy päätöksenteossa, erillisissä poikkialuehallinnollisissa ohjelmissa, toimiala- ja yksikkökohtaisissa suunnitelmissa ja tulkinnoissa. Kaupungilla on yksi strategia, jota toteuttavat erilliset ohjelmat ja suunnitelmat sekä taloussuunnitelma.”

#### Kokkolan visio 2025

Kokkola on rohkeasti uudistuva, kaksikielinen kestävän kehityksen kaupunki. Menestyksemme perustuu sisäiseen yhtenäisyyteen, vastuulliseen taloudenpitoon ja linjakaaseen päätöksentekoon.

### **Kokkolan kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelma**

Kaupunginvaltuusto on merkinnyt tiedoksi ”Kokkola kaikille” Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämissuunnitelma 2019-2021 kokouksessaan 21.10.2019.

Tavoitteena on tunnistaa ja hyväksyä kokkolalaisen ihmisyyden moninaisuus. Kaupungissa asuu syntyperäisiä kokkolalaisia, muualta maasta ja ulkomailta muuttaneita, ihonvärittään erilaisia ja eri uskontoryhmiin kuuluvia. Kaupunki haluaa tukea kehittämissuunnitelman mukaan mielikuvaa ja kokemusta Kokkolasta avarasti ajattelevana ja nykyaikaisesti toimivana yhteisönä.

## **Raportti maahanmuuttajien hyvinvointiesteistä ja mahdollisuuksista**

Raportissa kuvataan niitä hyvinvoinnin ulottuvuuksia, esteitä ja mahdollisuuksia, jotka liittyvät Kokkolassa asuvien maahanmuuttajien arkielämään, työhön, harrastuksiin, asumiseen ja itsensä toteuttamiseen.

## **Keski-Pohjanmaan kansainvälistymisstrategia 2014-2020**

Keski-Pohjanmaan kansainvälistymisstrategia kokoaa yhteen keskeiset elementit, joilla keskipohjalaista kansainvälisyyttä ja kansainvälistymistä viedään eteenpäin

<http://www.keski-pohjanmaa.fi/alueen-kehittaminen/strategiat/keski-pohjanmaan-kansainvalistymisstrategia>

## **Työperäisen maahanmuuton strategia Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueella**

Bothnia Work -hanke on työstänyt Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntien alueelle työperäisen maahanmuuton strategian. Strategia on tehty yhteistyössä Pohjanmaan ELY-keskuksen, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liittojen, Pohjanmaan Kauppakamarin ja alueiden yrittäjäjärjestöjen kanssa. Strategiaselvityksessä tarkastellaan alueen työvoimansaantinäkymiä 3-5 vuotta eteenpäin. Strategia perustuu valtiovallan työperäiselle maahanmuutolle asettamiin linjauksiin.

<https://www.ely-keskus.fi/web/ely/-/tyoperaisen-maahanmuuton-strategia-pohjanmaan-ja-keski-pohjanmaan-maakuntien-alueelle-pohjanmaan-ely-keskus->

## **Eri kieli- ja kulttuuriryhmien kasvatus ja opetus Kokkolassa**

[https://www.kokkola.fi/palvelut/opetus\\_ ja\\_kasvatus/perusopetus/maahanmuuttajaopetus/fi\\_FI/maahanmuuttajaopetus/](https://www.kokkola.fi/palvelut/opetus_ ja_kasvatus/perusopetus/maahanmuuttajaopetus/fi_FI/maahanmuuttajaopetus/)

## **3. Alkuvaiheen ohjaus ja neuvonta**

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston sekä muiden viranomaisten on annettava maahanmuuttajalle asianmukaista neuvontaa ja ohjausta kotoutumista edistävästä palveluista ja toimenpiteistä.

Ohjauksen ja neuvonnan tarve on erityisen suuri maahantulon alkuvaiheessa riippumatta siitä millä perusteella maahan tullaan. *Tervetuloa Suomeen* –opas annetaan kaikille Suomeen muuttaville oleskelulupapäätöksen saamisen tai väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä. Oppaan tarkoituksena on auttaa Suomeen asettumisen alkuvaiheessa antamalla

perustietoa mm. asumisesta ja työnteosta sekä suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista. Opas on saatavilla sekä verkossa [www.lifeinfinland.fi](http://www.lifeinfinland.fi) että painettuna oppaana.

Suomeen ja kuntaan asettumisen alkuvaiheessa on hoidettava seuraavat viranomaisasiat:



Kuvio 5. Alkuvaiheen asiointiyhteydet

Maahanmuuttajan lähtömaa ja tausta vaikuttavat siihen kuinka haastavaksi viranomaisasiointi koetaan. Yhteinen kokemus on, että asiointi viranomaisissa on hankalaa. Kun Suomen palvelujärjestelmä on vieras eikä ole tietoa millaisia palveluja ylipäätään on saatavilla ja keihin viranomaisiin tulee olla yhteydessä missäkin asiassa, on vaikea ohjautua tarvitsemaansa palveluun. Lisäksi viranomaislomakkeet ovat vaikeaselkoisia täytettäviä

suomalaisellekin. Asiointia vaikeuttavat ongelmat ymmärtämisessä puolin ja toisin. Väärinkäsitykset johtavat helposti väriin tulkintoihin, mikä saattaa johtaa asiakkaan vetäytymiseen, uusiin ongelmiin ja mm. etuuksien menettämiseen.

Suomalainen palvelujärjestelmä edellyttää asiakkailta omatoimisuutta asioittensa hoitamisessa. Maahanmuuttajat toivovat ja tarvitsevat auttavaisempaa asennetta asioinnissa. Niukkojen resurssien koetaan rajoittavan yksilöllisempää ohjausta ja joskus palveluasenteessakin voi olla puutteita.

Mm. seuraavista verkkomateriaaleista löytyy yleistietoa suomalaisesta palvelujärjestelmästä:

[www.lifeinfinland.fi](http://www.lifeinfinland.fi) – Perustietoa Suomesta 11 eri kielellä mm. asumisesta ja työnteosta sekä suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista. Ylläpitäjänä sisäasiainministeriö.

[www.infopankki.fi](http://www.infopankki.fi) – Perustietoa maahanmuuttajille 15 eri kielellä yhteiskunnan toiminnasta ja mahdollisuuksista Suomessa. Ylläpitäjänä kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa.

<https://www.suomi.fi/> - Suomi.fi-verkkopalvelusta löytää tietoa eri elämäntilanteisiin ja yrityksen elinkaaren vaiheisiin. Sivustolta pääsee tutustumaan käytettävissä oleviin palveluihin ja saa toimintaohjeita asioiden hoitamiseen.

## **4. TE-toimiston palvelut**

Työ- ja elinkeinotoimisto vastaa työikäisten 17–65 –vuotiaiden maahanmuuttajien työllistymistä ja kotoutumista edistävästä ja tukevasta työvoimapalveluista ja muista toimenpiteistä. Kotoutumispalvelut sisältyvät työvoimahallinnon 2. palvelulinjaan, osaamisen kehittämisspalvelut. Kotoutumisajan päätyttyä maahanmuuttaja ohjataan asioimaan palvelutarpeensa mukaiselle palvelulinjalle.

### **4.1. Alkukartoitus**

Työ- ja oleskeluluvan omaava maahanmuuttaja rekisteröityy työnhakijaksi TE-toimistoon.

Kokkolassa TE-toimiston asiakasvirtojen ohjaaja toimittaa maahanmuuttajan tiedot ao. palvelulinjalle tai kotoutumispalveluihin. Kotoutumispalveluissa tehdään asiakkaalle alkukartoitus. Alkukartoitus käynnistetään viimeistään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta. Alkukartoitus sisältää haastattelun, jossa arvioidaan maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen tarve. Tässä tarkoituksessa selvitetään mm. kielitaito, aikaisempi koulutus- ja työkokemus, omat työllistymis- ja koulutustoiveet sekä elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet. Alkukartoituksen perusteella maahanmuuttaja ohjataan hänelle parhaiten sopivaan koulutukseen.

Kunta järjestää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka ei ole työnhakijana ja saa toimeentulotukea pitkäkestoisesti.

TE-toimisto tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan.

## **4.2. Kotoutumissuunnitelma**

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Tavoitteena on myös edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Mikäli asiakas on ulkomaalaistoimiston asiakas, laaditaan kotoutumissuunnitelma yhteistyössä maahanmuuttajan, TE-toimiston ja ulkomaalaistoimiston kanssa.

Kotoutumissuunnitelman laatiminen käynnistetään kahden viikon kuluttua alkukartoituksesta. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua oleskeluluvan myöntämisestä ja se laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi. Kotoutumissuunnitelma-aika voi kestää maksimissaan kolme vuotta ja erityisistä syistä sitä voidaan jatkaa kaksi vuotta. Alaikäiselle ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma. Perheen kotoutumissuunnitelma laaditaan monialaisena yhteistyönä, jos perheen kokonaistilanne sitä edellyttää. Viimeksi mainituissa vastuuviranomainen on kunta.

Kotoutumissuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin osallistumisen aikana maahanmuuttajalle maksetaan kotoutumistukea.

Tavoitteena on, että maahanmuuttaja pääsisi soveltuvaan koulutukseen mahdollisimman pian kotoutumissuunnitelman laatimisen jälkeen.

## **4.3. Kotoutumiskoulutus**

TE-toimisto tarjoaa aikuisille maahanmuuttajille kotoutumiskoulutusta, jonka hankkii ELY-keskus kilpailutuksen perusteella. Kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Myös omaehtoinen opiskelu voidaan hyväksyä kotoutumistukeen oikeuttavaksi.

TE-toimisto ohjaa maahanmuuttajan alkukartoituksen perusteella hänelle parhaiten sopivaan koulutukseen, joka voi olla kotoutumiskoulutusta, luku- ja kirjoitustaidon opetusta tai omaehtoista koulutusta. Kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta.

Kts. kohta 5.5. Aikuiskoulutus

#### **4.4. Muut TE-toimiston palvelut**

TE-toimiston yleisenä tehtävänä on työmarkkinoiden toimivuuden edistäminen turvaamalla osaavan työvoiman saatavuus ja tarjoamalla työtä hakeville mahdollisuus saada työtä. Toisena isona kokonaisuutena on aloittavan yrittäjyyden vahvistaminen ja yritystoiminnan kehittäminen.

Asiakkaat ohjataan henkilökohtaisen palvelutarpeen perusteella jollekin kolmesta palvelulinjasta:

- työnvälitys ja yrityspalvelut
- osaamisen kehittämispalvelut
- tuetun työllistymisen palvelut

Kaikki julkiset työvoimapalvelut ovat kaikkien palvelulinjojen henkilöasiakkaiden käytössä. Muita palveluja ovat esimerkiksi ammatinvalinta- ja uraohjaus, työnhakuvalmennus, starttiraha, yrittäjävalmiuksien ja yritystoiminnan edellytysten arviointi.

TE-toimistossa saa myös neuvontaa ja ohjausta ulkomaalaisten tutkintojen rinnastamisesta. Opetushallitus päättää ulkomailla suoritetun tutkinnon tuottamasta kelpoisuudesta julkiseen virkaan tai tehtävään muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta.

## **5. Oppiminen ja koulutus**

Muuttuvassa maailmassa pärjääminen edellyttää elinikäisen oppimisen avaintaitoja, joita tarvitaan mm. arjen uusien tilanteiden haltuunottoon ja työelämän muuttuviin olosuhteisiin. Oppiminen alkaa jo varhaiskasvatuksessa ja jatkuu koko eliniän. Suomeen muuttaneilla tulee olla samat mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen kuin täällä syntyneillä. Kielen oppiminen on avain uuteen maahan kotoutumisessa.

### **5.1. Varhaiskasvatus ja esiopetus**

Kokkolan varhaiskasvatuksessa on syksyllä 2019 yhteensä noin 140 eri kieli- ja kulttuuritaustaista lasta. Varhaiskasvatustilat on tarkoitettu kaikille alle kouluikäisille kokkolalaisille lapsille. Varhaiskasvatuksella on merkittävä rooli alle kouluikäisen lapsen suomen/ruotsin kielen oppimisessa, mikäli vanhemmat eivät puhu suomea/ruotsia. Varhaiskasvatuspaikka pyritään järjestämään lähipäiväkodista. Huoltajien kanssa yhteistyössä laaditaan jokaiselle lapselle henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Lapsi otetaan kehitystaso huomioon mukaan varhaiskasvatussuunnitelman laadinnan ja arvioinnin kaikkiin vaiheisiin. Tavoitteena on tarjota jokaiselle lapselle yhdenvertaiset edellytykset oppimiseen ja osallisuuteen.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisille lapsille tarjotaan mahdollisuuksia omaksua ja käyttää suomen/ruotsin kieltä monipuolisten vuorovaikutustilanteiden ja oppimisympäristöjen avulla.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen S2-opetus on pedagogisesti suunniteltua ja säännöllistä ja sisältyy inklusiivisen kasvatuksen periaatteiden mukaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kaikille yhteiseen toimintaan.

Työntekijöiden tueksi eri kieli- ja kulttuuritaustaisen lasten ja perheiden kanssa työskennellessä on laadittu "matkalaukku suomen kieleen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa" -materiaalipaketti. Materiaalipaketti sisältää tietoa ja toimintaohjeen eri kieli- ja kulttuuritaustaisen lasten kanssa työskentelylle. Materiaalipakettiin kuuluu "Pienten kielireppu" -lomakeisto lapsen kielellisten taitojen ja vuorovaikutustaitojen havainnointiin. Tämä liitetään osaksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Esiopetuksessa monikielisille lapsille laaditaan lisäksi oppimissuunnitelma yhteistyössä huoltajien kanssa.

Lapsen huoltajia tuetaan ylläpitämään lapsen omaa äidinkieltä ja säilyttämään perheen oma kulttuuri. Tämän lisäksi huoltajien on tärkeää saada perustietoa suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteista ja sisällöistä. Hyvä oman äidinkielen osaaminen luo pohjan toisen kielen oppimiselle. Lapsen oman äidinkielenopetusta on mahdollista järjestää myös esiopetuksessa pienryhmäopetuksena resurssien mukaan. Kokkolan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa työskentelee työntekijä, joka toimii koko varhaiskasvatuksen monikulttuurisuustyön yhtenä asiantuntijana. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisille perheille tarjotaan mahdollisuutta tulkkauspalveluun.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset ohjautuvat varhaiseryisopettajille samoin perustein kuin muutkin lapset. Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset esiopetusikäiset lapset sijoittuvat pääsääntöisesti oman asuinalueensa päiväkodin esiopetusryhmään. Pienryhmä- ja yksilöopetuksella vahvistetaan lapsen oppimisvalmiuksia esiopetuksen aikana. Esiopetuksesta perusopetukseen siirryttäessä pidetään yhteistyöpalaveri esiopetusryhmän työntekijän ja perusopetuksen opettajan kanssa. Oppimissuunnitelma, johon on kirjattu kielen oppimisen tavoitteet, siirtyy perusopetukseen. Mahdollinen valmistavan opetuksen tarve arvioidaan aina yksilöllisesti. Arviointiin osallistuvat varhaiskasvatuksen erityisopettajat ja valmistavien luokkien opettajat.

## **5.2. Perusopetus**

Kokkolassa perusopetuksessa on syksyllä 2019 yhteensä n. 200 eri kieli- ja kulttuuritaustaista oppilasta.

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetuksessa keskeistä on suomen tai ruotsin kielen osaamisen kehittäminen niin, että oppilaalla on hyvät edellytykset hakeutua jatko-opintoihin ja menestyä niissä. Oppilaan omaa äidinkieltä ja kulttuuria pyritään ylläpitämään ja kehittämään perusopetuksen aikana, mikä tukee oppilaan tasapainoista kehitystä. Opetusjärjestelyissä otetaan huomioon oppilaan lähtökohdat, mm. kieli-, koulu- ja kulttuuritaustat, sekä monialainen osaaminen.

Oppilas, jolla ei ole riittävää suomen tai ruotsin kielen taitoa yleisopetuksen ryhmässä opiskelemiseen, aloittaa opiskelun perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Valmistava opetus voidaan järjestää myös inklusiivisesti perusopetuksen ryhmässä oppilaan lähikoulussa. Valmistavan opetuksen ryhmät ovat Hollihaan ja Koivuhaan sekä Kiviniityn kouluissa. Valmistavassa ryhmässä opiskellaan oppilaalle laadittavan oman opinto-ohjelman mukaan, joka kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilas integroidaan jo alkuvaiheen aikana sopivissa oppiaineissa ikä- ja taitotasonsa mukaiseen perusopetusryhmään. Siirtyminen perusopetusryhmään tapahtuu vähitellen oppilaan yksilöllisten edellytysten mukaisesti.

Kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvat oppilaat ovat oikeutettuja perusopetuslain mukaiseen opimisen tukeen heti tuen tarpeen ilmetessä.

Perusopetuksen loppuvaiheessa maahan tulleiden nuorten opetus voidaan järjestää Kiviniityn koulussa ns. joustavana perusopetuksena (JOPO, monikielinen joustava perusopetus). Ryhmän opetus järjestetään osaksi koulussa ja osaksi työpaikoilla tai muissa oppimisympäristöissä ohjattuna opiskeluna.

Suomi toisena kielenä opetusta annetaan useimmissa perusopetuksen suomenkielisissä yksiköissä. Oppilaalla on oikeus opiskella suomea tai ruotsia toisena kielenä oppimäärän mukaisesti, mikäli hänen kielitaitonsa ei ole äidinkielen tasoinen kaikilla kielen osa-alueilla.

Oppilaan oman äidinkielen ja ylläpitokielen opetusta annetaan vuosittain noin 10 eri kielellä. Valtionavustukseen oikeuttavassa opetusryhmässä tulee olla vähintään 4 perusopetusoppilasta. Opetus järjestetään kouluilla, joissa on eniten ko. kieltä puhuvia oppilaita.

Oppilaan omana uskontona opetetaan evankelisluterilaisen uskonnon lisäksi esimerkiksi ortodoksiuskontoa ja islamia.

### **5.3. Lukiokoulutus**

Kokkolassa on yksi suomenkielinen ja yksi ruotsinkielinen lukio sekä yksi suomenkielinen aikuislukio. Eri kieli- tai kulttuuritaustaisten nuorten määrä lukiossa on kasvanut ollen syksyllä 2019 noin 45 opiskelijaa. Lukioihin haetaan yhteishaun kautta ja pääsyedellytyksenä on perusopetuksen oppimäärä. Lukioon valmistavan opetuksen tarvetta kartoitetaan vuosittain ja sen käynnistämisestä päätetään erikseen. Lukioon valmistavan koulutuksen tehtävänä on lisätä maahanmuuttajien ja vieraskielisten mahdollisuuksia päästä lukiokoulutukseen sekä edesauttaa heidän mahdollisuuksiaan lukio-opinnoissa menestymisessä. Koulutus on yhden lukuvuoden mittainen ja siihen haetaan yhteishaun lisähaussa kesän aikana.



## **5.4. Nuorten ammatillinen koulutus**

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän alaisuudessa toimii kaksi koulutusyksikköä. Nuorten koulutus tapahtuu Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta vastaa Keski-Pohjanmaan aikuiskoulutus. Lisäksi Kokkolassa toimii Keski-Pohjanmaan konservatorio.

Keski-Pohjanmaan ammattiopisto tarjoaa nuorille ammatillista koulutusta 26 ammatilliseen perustutkintoon yhteistyössä alueen työelämän kanssa. Lisäksi ammattiopisto tarjoaa ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavia ja valmistavia opintoja mm. maahanmuuttajanuorille. Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille paremmat kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet ammatillisiin opintoihin hakemista ja niissä selviytymistä varten. Valmistavassa koulutuksessa perehdytään myös eri ammatteihin ja oppilaitoksiin ja ohjataan oman koulutuspaikan löytämisessä yhteistyössä eri kumppaneiden kanssa. Valmistaviin koulutuksiin haetaan valtakunnallisessa valmistavien koulutusten haussa osoitteessa [www.opintopolku.fi](http://www.opintopolku.fi).

Ammatilliseen peruskoulutukseen haetaan valtakunnallisessa ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaussa osoitteessa [www.opintopolku.fi](http://www.opintopolku.fi). Mikäli hakijalla ei ole Suomessa suoritettua peruskoulun päättötodistusta, hän hakee yhteishaun harkintaan perustavassa valinnassa. Perusteluna suositellaan käytettävän koulutodistusten vertailuvaikeuksia. Ulkomaisella tutkinnolla hakevilta ei kysytä arvosanatietoja. Ulkomaisen todistuksen kopio ja käännös on toimitettava oppilaitokseen. Mikäli hakijalla ei ole mitään koulutusta kotimaastaan, hakemukseen liitetään suomalaisen viranomaisen allekirjoittama selvitys tai lausunto asiasta. Jos hakijan äidinkieli on muu kuin suomi, valinnan edellytyksenä on lisäksi hyväksytty kielikoetulos tai yleinen kielitutkinto YKI suoritettuna vähintään taitotasolla 3.

## **5.5. Aikuiskoulutus**

### **5.5.1 Kotoutumiskoulutus**

ELY-keskus hankkii kotoutumiskoulutukset kilpailutuksen perusteella. Tällä hetkellä Kokkolan seudun opisto järjestää työvoimakoulutuksena vuosittain kaksi 10 kuukauden mittaista kotoutumiskoulutuksen alkuopetuskoulutusta. Koulutus järjestetään opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Kotoutumiskoulutus sisältää suomen kielen opetusta, yhteiskunta- ja kulttuuritietoa, arkielämän taitoja sekä työelämään liittyvää ohjausta ja työharjoittelua työpaikoilla. Koulutuksen yhteydessä opiskelijat osallistuvat YKI kielitaitotestaukseen tavoitteena keskitason testin suorittaminen, joka on edellytyksenä kansalaisuuden saamiseen.

Lisäksi opisto järjestää mm. opetushallituksen erilaisilla projektirahoituksilla koulutuksia. Esimerkiksi vuonna 2014 järjestetään viiden kuukauden lisäkoulutus maahanmuuttajanuorille suomen kielen taitotason parantamiseksi.

Kokkolan seudun opisto järjestää myös eritasoista suomen kielen opetusta iltaopetuksena.

### **5.5.2 Luku- ja kirjoitustaidon opetus**

TE-toimisto voi ohjata maahanmuuttajan luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen, mikäli alkukartoituksessa käy esille maahanmuuttajan puutteellinen luku- ja kirjoitustaito. Tarvittaessa koulutus järjestetään opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Tavoitteena on toimiva alkeiskielitaitotaso (A1.3).

### **5.5.3 Muu aikuiskoulutus**

Keski-Pohjanmaan aikuiskoulutus toimii tiiviissä yhteistyössä alueen työelämän kanssa. Aikuiskoulutus järjestää maahanmuuttajille suomen kielen koulutuksia päivä- ja iltakoulutuksina sekä ammatilliseen koulutukseen ja työelämään siirtymistä edistäviä koulutuksia.

Aikuiskoulutuksen oppilaitoksissa maahanmuuttajia opiskelee eri alojen ammatillisissa koulutusryhmissä. Maahanmuuttajaopiskelijaryhmille järjestetään myös omia ammatillisia koulutuksia, mm. puhdistuspalvelualalle. Ammatillisissa koulutuksissa opiskeleville maahanmuuttajille järjestetään tarpeen mukaan suomen kielen opetusta ja muuta tukiopetusta.

Kälviällä toimiva Keski-Pohjanmaan kansanopisto, joka on osa Keski-Pohjanmaan aikuiskoulutusta, järjestää myös maahanmuuttajakoulutusta. Kansanopiston Suomi ja työelämäkoulutukset ovat lukuvuoden mittaisia ja niiden tavoitteena on parantaa maahanmuuttajaopiskelijan suomen kielen taitoja ja edistää hänen ammatilliseen koulutukseen tai työelämään pääsyä.

Keski-Pohjanmaan aikuiskoulutus kehittää aktiivisesti maahanmuuttajien koulutus- ja ohjauspalveluita myös projektirahoitteisesti. Esr-rahoitteisessa Tsemppiä-projektissa on mm. koottu verkkoon maahanmuuttajien tieto- ja ohjaussivut [www.oviaukikokkolan.wordpress.com](http://www.oviaukikokkolan.wordpress.com).

Keski-Pohjanmaan aikuiskoulutus on ollut tuottamassa aikuisten maahanmuuttajien suomen kielen opiskeluun verkko-opiskelumateriaalia, joka löytyy osoitteesta [www.koti-suomessa.fi](http://www.koti-suomessa.fi).

## **5.6. Korkeakoulutus**

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius toimii Jyväskylän, Oulun ja Vaasan yliopistojen yhteisenä yliopistokeskuksena ja sen painopisteenä on aikuiskoulutus. Tieteenaloista ovat edustettuina kasvatustieteet, yhteiskuntatieteet, informaatioteknologia, kauppatieteet, terveystieteet ja soveltava kemia. Opinnot ovat pääosin tarkoitettu työssäkäyville opiskelijoille. Chydeniuksessa on vuosittain alle 10 kansainvälistä tutkinto-opiskelijaa. Useat kansainvälisistä tutkinto-opiskelijoista ovat jo töissä käyviä tai mukana yliopiston projekteissa.

Useimmissa maisteriopinnoissa ei tarjota vieraskielistä opetusta, joten opiskelu edellyttää opiskelijalta hyvää suomen kielen taitoa. Erillisiä tukipalveluja ei järjestetä.

Centria ammattikorkeakoulussa voi opiskella niin nuorena kuin aikuisena tekniikkaa, liiketaloutta, sosiaali- ja terveysalaa, kulttuurialaa sekä humanistista ja kasvatustaloutta. Ammattikorkeakoulussa on seitsemän englanninkielistä koulutusohjelmaa, joissa suomenkieliset ja ulkomaalaiset muodostavat yhteisiä opiskeluryhmiä. Vuosittain Centriassa on noin 600 ulkomaista tutkinto-opiskelijaa ja noin 80 vaihto-opiskelijaa noin 40 eri maasta.

Centrialla on lukuisia työelämäyhteyksiä ja yhteistyömuotoja sisältäen projekteja ja työryhmiä sekä yhteydenottoja yrityksiltä, jotka tarjoavat harjoittelu- ja työpaikkoja. Näitä ylläpidetään oppimisympäristön sivuilla ja informoidaan opiskelijoita suoraan. Opiskelijoille järjestetään myös yritysesittelyjä ja yritysvierailuja. Opintosuunnitelmissa on Career Planning-kurssi sekä valinnaisena Suomen kulttuuriin ja yhteiskuntaan liittyvät kurssit Getting Local and Global sekä Finnish Society ja Culture, jotka tukevat yhteiskuntaan ja paikallisuuteen integroitumista. Kaikissa englanninkielisissä ammattikorkeakoulututkintoon johtavissa koulutusohjelmissa on mahdollista suorittaa suomen kielen opintoja 12 op, näistä pakollisena on koulutusohjelmasta riippuen 6-12 op.

Centrian opiskelijakunta COPSA kouluttaa vuosittain omat opiskelijatutorit jokaiselle aloitettavalle ryhmälle sekä vaihto-opiskelijoille. Englanninkielisiin koulutusohjelmiin koulutettavat tutorit valmistellaan erityisesti kohtaamaan eri kulttuuritaustaisia opiskelijoita ja olemaan heidän tukena niin opiskeluun kuin vapaa-aikaan liittyvissä asioissa.

Kokkolan avoimissa korkeakouluissa opintoja voi suorittaa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Ne ovat kaikille avoimia koulutustaustasta riippumatta ja maksullisia.

## ***6. Sosiaali- ja terveystalout***

Kokkolan alueella sosiaali- ja terveystalout järjestää Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystaloutkuntayhtymä SOITE. Ihminen keskiössä on Soiten peruselementti, jota kuvaa arvot: arvostava kohtaaminen, avoimuus, osallisuus, vastuullisuus ja yhdenvertaisuus.

Kotikuntalain mukaan jokaisella pysyvästi Suomessa asuvalla on oikeus kunnan järjestämiin sosiaali- ja terveystaloutpalveluihin. Palvelujen käyttöön liittyviä tärkeimpiä lakeja ovat: laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992), laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000), terveydenhuoltolaki (1326/2010) ja sosiaalihuoltolaki (1301/2014). Näiden lakien hengen mukaan asiakkaalla

on oikeus tarpeensa mukaisiin käytettävissä oleviin palveluihin ilman syrjintää. Laeissa säädetään myös asiakkaan oikeudesta tulkkaukseen. Tärkeää on, että oikeat ja riittävät palvelut ovat esteettömästi erilaisten käyttäjien saavutettavissa ja että eri rajapinnoissa kannustetaan yksilöitä pitämään huolta itsestään ja aktivoitumaan avun, tuen tai palvelun piiriin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa eri tilanteissa.

Maahanmuuttajan oikeus sosiaali- ja terveyspalveluihin riippuu hänen oleskelulupansa luonteesta. Henkilöllä, jolla on Suomessa vakituinen asuinkunta, on oikeus sosiaali- ja terveyspalveluihin kansalaisuudesta riippumatta. Jos henkilöllä on oleskelulupa Suomessa tai Kelan myöntämä sairausvakuutuskortti, hän on oikeutettu julkiseen terveydenhuoltoon, lääkekorvauksiin ja samoihin asiakasmaksuihin muiden suomalaisten kanssa. Tilapäisesti Suomessa asuville EU-maan, ETA-maan tai Sveitsin kansalaisille voidaan myöntää eurooppalainen sairaanhoitokortti, joka oikeuttaa välttämättömään julkiseen terveydenhuoltoon, lääkekorvauksiin ja samoihin asiakasmaksuihin suomalaisten kanssa.

Muissa tapauksissa lähtömaa ja maahanmuuton peruste vaikuttavat siihen, millaista hoitoa henkilö on oikeutettu saamaan Suomessa ja mihin hintaan. Kiireellinen sairaanhoito on annettava potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta. Välttämätön toimeentulo turvataan kaikille sitä tarvitseville maahanmuuttajille.

Tutkimusten mukaan muuhun Suomen väestöön verrattuna maahanmuuttajien ikärakenne on nuorempi, koulutus puuttuu useammin, työttömyysaste on suurempi ja tulot ovat pienemmät. Nämä kaikki ovat riskitekijöitä hyvinvoinnille ja terveydelle. Lisäksi on todettu, että maahanmuuttajat hakeutuvat tarpeeseensa ja sairastavuutensa nähden harvemmin hoitoon tai saattavat jäädä kokonaan ilman hoitoa useammin kuin kantaväestö. Hoitohenkilökunnan asenteet ja kulttuurisen tietämyksen puutteet haastavat eri etnisiä taustoja, sosiaaliluokkia ja sukupuolta edustavien asiakkaiden tasavertaisen palvelun ja hoidon saannin.

Palvelujen käytön näkökulmasta haavoittuviin ryhmiin kuuluvat mm. kotona lapsia hoitavat äidit ja puolisoina Suomeen muuttaneet naiset, jotka helposti jäivät kotoutumispalvelujen ulkopuolelle ja siten syrjäytyvät suomalaisesta yhteiskunnasta, usein vielä suomen kieltä taitamattomina. Muita haavoittuvassa elämäntilanteessa

olevia ryhmiä ovat ikääntyneet maahanmuuttajat sekä pitkäaikaissairaajat ja vammaiset, jotka ovat jääneet TE- toimiston palvelujen ulkopuolelle ja ilman kotoutumiskoulutusta ja suomen kielen taitoa.

Sosiaalityössä työttömänä työnhakijana olevien maahanmuuttajien työllistymistä tuetaan yhteistyössä työvoimahallinnon, Kelan ja koulutuspalveluiden kanssa.

Koti ja perhe muodostavat ihmisen tärkeimmän lähiverkoston ja perheen merkitys kotoutumisen edistymisessä on keskeinen. Tämän vuoksi on erittäin tärkeä tukea vanhempien roolia lasten kasvattajina ja samalla antaa vanhemmille tietoa ja neuvontaa perheille suunnatuista palveluista sekä perheitä koskevasta lainsäädännöstä ja palveluista. Siten esimerkiksi neuvolapalvelut ovat avainasemassa lapsiperheiden kotoutumisen edistämisessä.

### **Pakolaistaustaiset**

Kun henkilöllä on oleskelulupa, hänellä on oikeus käyttää kuntalaisen asiakasmaksulla kaikkia julkisen terveydenhuollon palveluja samalla tavalla kuin muilla Suomessa asuvilla. Oleskeluluvan saanut pakolainen vakuutetaan Kelan päätöksellä Suomessa, ja hän saa käyttöönsä Kela-kortin. Pakolaisella on oikeus saada sairaanhoitokorvauksia Kelasta.

Alkuvaiheen terveyspalveluihin kuuluvat terveydenhoitajan- ja lääkärin suorittamat alkutarkastukset. Asiakkaan terveyshistoria ja elämäntilanne kartoitetaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti, kun maahanmuuttajataustainen asiakas tulee palvelujen käyttäjäksi.

Asiakkaat, jotka eivät ole aiemmin saaneet rokotuksia tai eivät tiedä rokotuksistaan, saavat tarvittavat rokotteet yksilöllisen ohjelman mukaan. Muutoin maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden sosiaali- ja terveyspalvelut toteutuvat samojen periaatteiden, lainsäädännön ja valtakunnallisten suositusten mukaisesti kuin muidenkin kuntalaisten. Yksilöllisistä tarpeista huolehditaan ja esimerkiksi tulkkipalveluja käytetään tarpeen mukaan. Lapsia ei tule käyttää asioimisessa tulkkina.

Erityisenä kehittämisen kohteena ovat paljon palveluita ja tukea tarvitsevat pakolaistaustaiset maahanmuuttajat, joille tulee laatia yhteistyössä hoito- ja palvelusuunnitelma. Heille tulee turvata myös riittävät mielenterveys- ja päihdepalvelut.

Lasten, nuorten ja heidän perheidensä perehdyttäminen uuden kotimaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmään tapahtuu vähitellen. Luottamuksen rakentaminen maahanmuuttajien ja viranomaisten välillä tulee olla yksi tavoitteista erityisesti kotouttamisen alkuvaiheessa.

Sosiaali- ja terveystalvueluissa on tavoitteena lisätä henkilökunnan osaamista maahanmuuttajataustaisten ja traumatisoituneiden pakolaistaustaisten asiakkaiden kohtaamiseen ja kykyä tunnistaa heidän terveyttä ja hyvinvointia vaarantavia tekijöitä.

## **Kotoutumispalvelut**

Ulkomaalaistoimiston tehtävänä on tukea Kokkolaan saapuvia pakolaisia kotoutumisessa suomalaisen yhteiskuntaan yhteistyössä muiden viranomaisten ja järjestöjen kanssa. Asiakkaana ovat Kokkolan kaupungin vastaanottamat kiintiöpakolaiset ja muut kotoutumisajalla olevat pakolaistaustaiset henkilöt. Kotoutumispalveluiden lisäksi ulkomaalaistoinnissa myönnetään tarvittaessa sosiaalihuoltolain mukaista sosiaaliohjausta sekä erityisen tuen tarpeessa olevien lasten, nuorten ja heidän perheidensä sosiaalityötä.

Kotoutuminen on kokonaisvaltainen prosessi, joka toteutuu aina hyvin yksilöllisesti. Palveluiden näkökulmasta on kotoutumisen eri vaiheisiin liittyviä toimenpiteitä, joita toteutetaan ja organisoidaan kotoutumispalveluissa sekä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Kotoutumisen alkuvaiheessa painotus on yksilö- ja ryhmäkohtaisessa työskentelyssä sekä käytännön toimenpiteiden toteuttamisessa.

Kotoutumisen perusedellytyksenä on suomen kielen oppiminen. Kielen opiskelu aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kuntaan tulon jälkeen. Kotoutumispalveluiden, TE-toimiston ja kouluttajien kanssa yhteistyössä kehitetään kouluttautumispolkuja sekä tuetaan kotoutujan osallistumista tavoitteiden mukaiseen koulutukseen.

Verkosto- ja viranomaisyhteistyössä, kotoutumistyön ja kehittämistyön painopisteitä ovat:

- Kehittää palvelurakenteita kaikille maahanmuuttajille, ei ainoastaan pakolaistaustaisille henkilöille, yhdenvertaisiksi ja saavutettaviksi.
- - Kielen oppimisen myötä yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen hankkiminen, kouluttautuminen ja työelämään sijoittuminen.
- - Vahvistaa osallisuutta siten, että tunnistetaan ja hyödynnetään maahanmuuttajataustaisten osaamista.
- - Mahdollistetaan osallistuminen kehittämistyöhön ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja päätöksentekoon.

Kotoutumistyötä ja kehittämistyötä toteutetaan verkostotyön lisäksi eri hankkeiden ja toimijoiden kanssa. Maahanmuuttajien osallistumista liikunta-, kulttuuri- ja harrastetoimintaan tuetaan mm. myöntämällä Kaiku-kortteja ja ohjaamalla asiakkaita osallistumaan erilaisiin tapahtumiin ja ryhmätoimintoihin. Maahanmuuttajataustaisia henkilöitä tarvitaan jäsenenä ja toimijoina verkostoissa, kehittäjäryhmissä, neuvottelukunnissa ja mahdollisissa muissa toimielimissä.

## **7. Asumisen palvelut**

Asuminen on tärkeä osa kotoutumista. Hyvä asumisen ohjaus ja neuvonta helpottavat uuteen asumiskulttuuriin sopeutumista. Asuinympäristöllä ja sen sosiaalisella verkostolla on suuri merkitys asumisviihtyvyyteen.

Kokkolassa on yhteensä n. 5300 vuokra-asuntoa ( 2013 ), joista osa on suunnattu opiskelijoille sekä vanhuksille. Suurin vuokranantaja on Kokkolan Vuokra Asunnot Oy. Maahanmuuttajat hakevat asuntoja samoin perustein kuin kantaväestö ja sijoittuvat asumaan eri puolille kaupunkia.

Vuokra-asunnot sijaitsevat eri puolilla Kokkolaa sekä maakuntia. Kotoutumisen edistämistä koskevan lain perusteissa todetaan, että kuntien tulee ehkäistä maahanmuuttajien eriytymistä omille asuinalueille sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Toisaalta asumisen keskittyminen helpottaa sosiaalisia kontakteja sekä mahdollistaa tarvittavien palvelujen ja tukiverkoston syntymisen.

Soiten aikuissosiaalityö ja Kokkolan Talohoito Oy tarjoavat asukkailleen asumisneuvojan palvelua, jonka tarkoituksena on opastaa asumiseen ja elämänhallintaan liittyvissä kysymyksissä sekä toimia yhteistyössä asukkaiden, kiinteistöyhtiön ja eri viranomaisten välillä. Koivuhaassa sijaitsee Koivutupa, joka on kaikenikäisten kokkolalaisten kohtaamispaikka ja olohuone.

Lisäksi Koivuhaassa Lumikonkorttelissa toimii talonmies-ohjaaja, joka tavanomaisten talonmiehen tehtävien lisäksi auttaa asukkaita erilaisissa asumisen arkeen liittyvissä asioissa ja erilaisin toimin edistää alueen yhteisöllisyyttä.

## **8. Vapaa-ajan palvelut**

Maahanmuuttajien mahdollisuus kotoutua Suomeen edellyttää kantaväestön ja maahanmuuttajien vuorovaikutusta ja kohtaamisia arjessa. Vapaa-ajan palvelut ovat keskeinen maahanmuuttajien oman identiteetin ja kulttuuriin vaalimisen kuin myös aktiivisen ja osallistuvan kansalaisuuden kannalta.

## **8.1. Kulttuuripalvelut**

Vuonna 2019 voimaan tulleen kuntien kulttuuritoimintalain keskeisenä tavoitteena on edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen. Lain lähtökohtia ovat demokratia, asukaslähtöisyys, tasa-arvo, kestävä kehitys sekä kulttuurinen moninaisuus ja vuoropuhelu.

Kokkolassa on monia pieniä etnisiä ryhmiä, joiden kulttuuriset tarpeet ja erot voivat vahvistikin poiketa toisistaan ei ainoastaan kansallisuuden vaan myös maahanmuuton perusteiden mukaisesti. Tällöin tärkeää on tukea ja luoda edellytyksiä omaehtoisen kulttuurin tekemiselle ja kokemiselle, mikä ennaltaehkäisee eristäytymistä ja mahdollistaa yhteisöllisyyden niin omaan kulttuuriin kuin valtakulttuuriin. Kulttuuritoimintaan osallistumisella on tutkimusten mukaan myönteisiä vaikutuksia ihmisen elämänlaatuun, hyvinvointiin ja terveyteen.

Kulttuurisilla toimilla voidaan erilaisuutta tuoda esiin myönteisessä valossa ja näin lieventää kielteisiä asenteita ja lisätä suvaitsevaisuutta. Kulttuurinen moninaisuus luo edellytyksiä ryhmien kohtaamiselle ja kulttuurienväliselle vuorovaikutukselle.

Kaupungin kulttuuripalvelujen vastuualue tukee maahanmuuttajien omaehtoista kulttuuritoimintaa sekä maahanmuuttajien kotoutumiseen tähtäävää kulttuurityötä. Avustus- ja yhteistyömahdollisuuksista antaa lisätietoa Kokkolan kaupungin kulttuuripalvelujen toimisto. Kokkolan tapahtumat ja muut kulttuuripalvelut löytyvät parhaiten kaupungin nettisivuilta ([www.kokkola.fi](http://www.kokkola.fi)) ja Facebookista (Kulttuuri-Kokkola).

## **8.2. Kirjastopalvelut**

Kirjaston palvelut ovat maksuttomia ja kaikille avoimia. Kokkolan kaupunginkirjastolla on pääkirjasto kaupungin keskustassa. Lähikirjastot ovat Koivuhaassa, Kälviällä, Lohtajalla sekä Ullavan kirkonkylällä ja Rahkosessa. Lisäksi kaupunkia kiertää kirjastoauto.

Kirjasto edistää kokoelmiensa avulla asukkaiden kotoutumista tarjoamalla tukea suomen ja ruotsin kielen opiskeluun ja mahdollisuuden oman äidinkielen ylläpitämiseen.

Vieraskielistä kirjallisuutta, musiikkia ja elokuvia löytyy kirjaston kokoelmista usealla eri kielellä. Pyydettyäessä hankitaan Monikielisestä kirjastosta Helsingistä vieraskielistä



aineistoa siirtokokoelmana Kokkolan kaupunginkirjaston asiakkaiden käyttöön. Kirjasto tarjoaa kirjastonkäytön opastusta myös maahanmuuttajaryhmille.

Kaupunginkirjasto pyrkii kehittämään monikulttuurisia kirjastopalveluja tuottamalla uusia palveluja yhteistyössä alueen järjestöjen, yhteisöjen ja vapaaehtoisten kanssa ja suunnittelemaan yhteisiä tapahtumia muiden toimijoiden kanssa.

Kaupunginkirjaston tavoitteena on tehdä kirjastopalvelut paremmin tunnetuksi ja näkyväksi maahanmuuttajille sekä kehittää omia valmiuksiaan toimia hyvänä osapuolena kaksisuuntaisessa kotoutumisprosessissa maahanmuuttajien kanssa.

### **8.3. Nuorisopalvelut**

Kokkolan nuorisopalvelujen strategian mukaan nuorisopalvelut tukevat nuorten kasvua sekä edistävät nuorten elinoloja, hyvinvointia ja aktiivista kansalaisuutta luomalla edellytyksiä ja tarjoamalla turvallista välittävää läsnäoloa.

Nuorisopalvelut on tarkoitettu kaikille kaupungin nuorille. Nuorisopalvelut järjestää monenlaisia vapaa-ajan toimintoja sekä on tukena nuorten erilaisissa elämäntilanteissa. Nuorisopalvelujen yhtenä perusarvona on yhdenvertaisuus eli toiminnan lähtökohtana on jo monikulttuurisuus ja syrjinnän vastainen toiminta. Nuorten osallisuus ja kuuleminen kuuluvat nuorisotyön ytimeen. Toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen, se on pääosin maksutonta ja sitä toteuttavat ammattitaitoiset työntekijät.

Nuorisotiloja on kaupungin alueella yhteensä seitsemän. Nuorisotilatyössä kiinnitetään erityistä huomiota sukupuolisensitiivisyyteen, monikulttuurisuuteen ja toiminnan pitämiseen avoimena kaikille. Tilan kautta tapahtuvaa toimintaa siirretään myös lähialueille ja talon ulkopuolelle.

Jokaiselle Kokkolan yläkoululle on nimetty oma koulunuorisotyöntekijä, joka toimii koulussa turvallisena aikuisena, jolla on aikaa nuorille koulun arjessa. Nuorisotyöntekijän työtehtäviin kuuluu muun muassa yhteisöllisyyteen kasvattaminen, kiusaamisen ehkäiseminen ja kouluviihtyvyyden parantaminen. Koulunuorisotyötä tekevät nuorisohjaajat ovat nuorten tavattavissa myös alueiden nuorisotiloilla.

Etsivä nuorisotyö auttaa 15-28 -vuotiaita nuoria löytämään oikeat palvelut opiskelun, työn ja toimeentulon tueksi. Etsivät auttavat Kokkolassa asuvia nuoria heidän elämäntilanteen selvittelyssä, käytännön asioiden hoidossa, virastokäynneillä sekä antavat henkilökohtaista ohjausta nuoren toiveen mukaan.

Nuorisopalvelut järjestävät myös kohdennettua nuorisotyötä ja pienryhmätoimintaa, johon osallistujat valitaan moniammatillisesti mm. oppilashuollon ja sosiaalitoimen kanssa. Nuorten kesätyöllistämisen nuorisopalvelut toteuttavat Työtreeni-toimintaa, jossa nuoret pääsevät tutustumaan eri alojen kesätöihin, harjoittelemaan työelämän pelisääntöjä,

työelämään liittyviä elämänhallintataitoja sekä parantaa valmiuksia löytää kesätyötä tulevina vuosina. Työtreeniin nuoret valitaan mm. lastensuojelun ja oppilashuollon suosituksista.

Ohjaamo Keski-Pohjanmaa on kaikille alle 30-vuotiaille nuorille ja nuorille aikuisille suunnattu matalan kynnyksen palvelupiste, joka tarjoaa tietoa, neuvontaa ja ohjausta mm. koulutusta suunniteltaessa ja koulutuksen aikana, urasuunnittelussa, työllistymisasiassa sekä arkeen ja terveyteen liittyvissä asioissa. Ohjaamo sijaitsee Nuorisokeskus Vingellä Puutarhakatu 2:ssa ja on auki tiistaista torstaihin klo 13.00-16.00 ja muina aikoina ajanvarauksella. Ohjaamon palvelu on maksutonta eikä siihen tarvitse lähetettä. Ohjaamo -toimintaa tehdään tiiviisti etsivän nuorisotyön kanssa ja mukana on laaja palvelutuottajien muodostama yhteistyöverkosto.

Kokkolan nuorisopalvelut löytyvät kaupungin nettisivuilta [www.kokkola.fi](http://www.kokkola.fi), instagramista ja facebookista.

#### **8.4. Liikuntapalvelut**

Kokkolassa on monipuolinen liikuntapaikkaverkosto ja kaupungissa toimii lähes 90 urheiluseuraa, jotka aktiivisella toiminnallaan liikuttavat kaupunkilaisia. Liikunnan avulla voidaan hyvin edesauttaa kotoutumista. Liikunta avaa maahanmuuttajalle yhteyden suomalaiseen kulttuuriin ja kantaväestöön. Liikuntaryhmään on helppo tulla mukaan sen non-verbaalisuuden vuoksi.

Liikuntapalvelujen Tuu mukaan-kehittämishankkeen päätavoite on edistää maahanmuuttajien kotoutumista liikunnan keinoin. Liikuntapalvelut kehittää kaikille avointa liikuntakulttuuria ja pyrkii parantamaan liikuntapalvelujen saatavuutta sekä näin lisätä maahanmuuttajien osallisuutta. Pyrkimyksenä, että yhdessä liikkuen ennakkoluulot vähenevät ja suvaitsevaisuus lisääntyy.

Tutkimusten mukaan maahanmuuttajataustaiset henkilöt liikkuvat vähemmän kuin kansuomalaiset. Vähäisen liikkumisen syynä voi olla kulttuuriset erot, mutta myös rahanpuute, suomen kieli, perheen tarpeet, talvi ja puutteellinen tieto terveyttä edistävästä liikunnasta. Kokkolan liikuntapalvelut kiinnittää erityistä huomiota naisten ja tyttöjen liikuntamahdollisuuksiin ja tarjoaa säännöllisesti esimerkiksi naisten uintivuoroa, vesijumppaa sekä pelkästään naisille suunnattuja pyöräkursseja. Uimaopetusta järjestetään myös yläkouluikäisille sekä aikuisille.

Matalankynnyksen avoimia vuoroja sekä lapsille ja nuorille suunnattuja Höntsävuoroja löytyy eri puolilta kaupunkia.

Lapsiperheille tarjotaan maksutonta Perhetemmelystä pari kertaa kuukaudessa.

Kuntalaisten osallisuus liikuntapalvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä on tärkeää. Haluamme tavoittaa ja kuulla minkälaisia toiveita ja tarpeita maahanmuuttajataustaisilla henkilöillä on liikuntatoiminnan suhteen ja teemme tiivistä yhteistyötä kaupungin muiden toimijoiden sekä kolmannen sektorin kanssa. Kohde- ja erityisavustusten kautta liikuntapalvelut voi myöntää tukea uusille ryhmille tai esim. urheiluseurassa liikkuvien henkilöiden liikuntaharrastuksen lisenssi-, kausi- ja varustemaksuihin.

Liikuntapalvelut tarjoaa myös liikuntaneuvontaa ja Kokkolan kirjastoista on mahdollista lainata liikuntavälineitä kirjastokortilla.

Kokkolan liikuntapalvelut löytyvät kaupungin nettisivuilta [www.kokkola.fi](http://www.kokkola.fi) ja facebookista.

## **9. Järjestöjen ja yhteisöjen palvelut**

Järjestöjen ja yhteisöjen toiminta tukee kotoutumista; monipuolinen toiminta antaa mahdollisuuden osallistua, saada tukea ja olla aidosti osa yhteisöä. Kokkolan alueella toiminta on käytännönläheistä suoraa toimintaa yhdessä asiakasryhmien kanssa.

Tässä on koottuna niitä järjestöjä ja yhteisöjä, joilla on kohdennettua toimintaa maahanmuuttajille. Lisäksi on monia muita yhdityksiä ja uskonnollisia yhteisöjä, joilla on maahanmuuttajia mukana toiminnassaan.

### **SILTA yhteisöklubi**

on Keski-Pohjanmaan alueen kansalaistoiminnan keskus ja kohtaamispaikka, jonka taustajärjestönä on KOSTI ry. Kaksikielinen yhdistys- ja vapaaehtoistoiminnan keskus SILTA tukee, informoi, opastaa ja koordinoi alueellista yhdistystoimintaa, kokoaa verkostoja sekä tarjoaa kohtaamispaikan erilaisissa elämäntilanteissa oleville ihmisille kohdata. Se lisää yhdistysten toimintaedellytyksiä, tarjoaa opastusta ja neuvontaa, kehittää vapaaehtoistoimintaa ja tarjoaa alueen asukkaille sekä yhdistyksille kokoontumis- ja kohtaamispaikan vertaisuuteen, monialaiseen yhdessä toimimiseen, osallistumiseen, tiedon jakamiseen ja saamiseen.

Avoimen kohtaamispaikan tärkein tehtävä on kohtaaminen, yhdessä oleminen ja yhdessä toimiminen. Jokainen juttutuokio, kahvihetki tai toimintaryhmään osallistuminen vahvistaa osallisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä ja yksinäisyyttä.

Monikulttuurinen toiminta keskittyy kansainväliseen klubiin. KVklubi on Suomeen muuttaneille ulkomaalaisille ja suomalaisille tarkoitettu kohtaamishetki, jossa pääsee tutustumaan toisiin ihmisiin, harjoittelemaan suomen kieltä ja tutustumaan paikalliseen ja muihin kulttuureihin. KVklubi on toiminut vuodesta 2013 ja kokoontuu joka keskiviikko klo 16:00. KVklubia ovat vuorotellen toteuttamassa alueen yhdistykset, yhteisöt, koulutusorganisaatioiden hankkeet sekä vapaaehtoiset, jotka haluavat edistää maahanmuuttajien kotoutumista.

SILTA yhteisöklubi Rantakatu 6 2 krs. (Chydenia Center) 67100 Kokkola, <https://www.silta-kokkola.fi/>

### **Kokkolan seurakuntayhtymä**

Maahanmuuttajatyötä on tehty seurakunnassa noin kaksikymmentä vuotta. Työtä tehdään yhteistyössä kaupungin ja maahanmuuttajatyötä tekevien muiden organisaatioiden kanssa. Seurakunta on mukana KVklubin järjestäjänä. Yhteistyössä kaupungin kanssa järjestetään uusille kiintiöpakolaisille tervetuloisuus, jossa kerrotaan yhteistyöstä, seurakunnan maahanmuuttajatyön toiminnasta ja jaetaan vapaaehtoisesti keräykseen lahjoitettua kodin tavaraa ja vaatteita näille uusille kokkolalaisille.

Kokkolan suomalainen seurakunta toimii kristilliseltä arvopohjalta. Toimintaan mukaan kutsumisen lähtökohtana ei ole käännyttäminen. Toiminnalla pyritään tukemaan kotouttamisen suotuisaa kehitystä. Lähtökohtaisesti seurakunnan maahanmuuttajatyö pyrkii tarjoamaan yhteisön, jossa on turvallinen oppia elämää yhdessä uudessa kotimaassa ja mahdollisuus kasvaa vastuuseen toiminnassa niin halutessaan. Monet pakolaiset ja maahanmuuttajat ovat löytäneet ”kodin” seurakunnan maahanmuuttajatyön toiminnasta. Eri kieli- ja maaryhmät tulevat omiin kokoontumisiin, mutta myös yhteen yhteiseen kansainväliseen toimintaan. Toimintana maahanmuuttajatyö järjestää lapsille, muorille, naisille ja miehille omaa viikoittaista ryhmätoimintaa. Juhlat, leirit ja retket kuuluvat toimintaan säännöllisesti.

Seurakunnan järjestämä toiminta on avointa. Kansainvälisyys koskee myös kantaväestöä. Mukaan toivotaan myös vapaaehtoisia tekemään työtä yhdessä viranhaltijoiden kanssa. Toiminnassa eletään ja opetellaan elämää ja ihmisyyttä yhdessä vierellä kulkien. Maahanmuuttajatyöntekijällä on vastaanotto kerran viikossa Koivuristissä (Oravankatu 29)

<https://www.kokkolansuomalainenseurakunta.fi/maahanmuuttajat>

## **Suomen Punainen Risti**

Organisoi ja ohjaa ystävätoimintaa sekä tekee erilaista avustustoimintaa. SPR on mukana KVklubin järjestelyissä. Kokkolan SPR:n monikulttuurisen toiminnan tavoitteena on tukea maahanmuuttajien kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan mahdollistamalla monikulttuurista vuorovaikutusta.

Punainen risti on julkaissut Kotoutumisen tukena – vapaaehtoisen opas, joka sisältää tietoa, ohjeita ja selkeitä toimintamalleja osastoille kotoutumista tukevan toiminnan käynnistämiseen ja toteuttamiseen. Opas on luettavissa osoitteessa [http://rednet.punainen-risti.fi/kotoutumisen\\_tukena\\_vapaaehtoisen\\_opas](http://rednet.punainen-risti.fi/kotoutumisen_tukena_vapaaehtoisen_opas)

SPR Kokkolan osasto, Ystävätoimisto, Vaunumiehenkatu 4 B, 67100 Kokkola [ystava.kokkola@gmail.com](mailto:ystava.kokkola@gmail.com), puh. 0400 442 953

## **Martat / Kokkolan Marttayhdistys ry**

Martat järjestävät kodin asioihin ja arkeen, ruokaan, ravitsemukseen ja kodin hoitoon liittyvää kaikille avointa koulutusta ja muuta toimintaa. Martat lisäävät vuorovaikutusta kaikessa toiminnassaan ja ovat aktiivisesti mukana kotouttamisen edistämässä, myös KVklubin toiminnassa.

Kokkolan Marttayhdistys ry: Marttala, Pitkänsillankatu 18 B, 3. krs (käynti Kaarlelankadun puolelta) [kokkola.marttakokkola@gmail.com](mailto:kokkola.marttakokkola@gmail.com)

## **UNICEFin Kokkolan Vapaaehtoisryhmä**

YK:n lastenjärjestö UNICEFin tehtävänä Suomessa on kerätä varoja UNICEFin kehitysohjelmiin ja hätäapuun sekä tehdä monipuolista vaikuttamis- ja tiedotustyötä lapsen oikeuksien puolesta. UNICEFin Kokkolan vapaaehtoisryhmä tekee edellä mainittua työtä Kokkolassa ja sen ympäristössä. Vapaaehtoisryhmä on mukana maahanmuuttajien kotoutumisen järjestelyissä ja toimii yhtenä vastuullisena organisaationa Kokkolassa Sillan KVklubin vetäjänä.

<https://www.unicef.fi/vapaaehtoiset/vapaaehtoisryhmat-ympari-suomea/kokkola/>

## **4H**

Lapsi- ja nuorisojärjestönä 4H:n tavoitteena on, että toiminnassa mukana olevista lapsista ja nuorista kasvaa aktiivisia, vastuullisia, suvaitsevaisia ja yritteliäitä aikuisia. Kokkolan 4H-yhdistys järjestää nuorille ja lapsille monipuolista harrastustoimintaa, koulutuksia ja työtilaisuuksia.

4H järjestää mm. iltapäiväkerhoja, kesäkerhoja ja toimintapäiviä, joissa on mukana maahanmuuttajalapsia. Ajokortti työelämään – koulutusta 4H-yhdistys on järjestänyt esim.

toisen asteen oppilaitoksissa maahanmuuttajaopiskelijoille. Paikallinen 4H-yhdistys voi tarjota myös työkokeilu- ja työharjoittelupaikkoja maahanmuuttajille. Lisätietoa: <https://kokkola.4h.fi/>

## **Erityishuoltojärjestöjen liitto EHJÄ ry**

Erityishuoltojärjestöjen liitto EHJÄ ry on vuonna 1983 perustettu valtakunnallinen lastensuojelujärjestö, jonka työ painottuu lastensuojelun jälkihuoltoon, maahanmuuttajataustaisten nuorten tukitoimintaan, ammatilliseen perhetyöhön sekä lastensuojelun vapaaehtoiseen ja ammatilliseen tukihenkilötyöhön. Toiminnan tavoitteena on ehkäistä lasten, nuorten ja nuorten aikuisten sosiaalista syrjäytymistä.

Maahanmuuttajataustaisten nuorten tuetun asumisen (kotoutumisen alkuvaihe) tavoitteena on edistää nuorten kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä tukea ja lisätä heidän itsenäistä selviytymistään arjessa. Tavoitteena on vahvistaa nuorten verkostoja kansuomalaisiin sekä edistää muuta yhteiskuntaan integroitumista. Tämän lisäksi nuoria tuetaan kulttuuri-identiteetin ylläpitämisessä.

Avoin tukitoiminta on kotoutumisen alkuvaiheen toimintaa ja tavoitteellista sosiaaliohjausta maahanmuuttajataustaisille nuorille. Tavoitteena toiminnalla on edistää maahanmuuttajataustaisten nuorten integroitumista yhteiskuntaan ja vahvistaa heidän sosiaalisia verkostojaan. Toiminta painottuu matalan kynnyksen ryhmiin, leireihin, retkiin, kursseihin ja tapahtumiin. Toimintaan sisältyy myös nuorten yksilöllistä ohjausta yksittäisissä asioissa.

<https://www.ehja.fi/> tai [toimisto@ehja.fi](mailto:toimisto@ehja.fi)

## **Keskipohjalaiset Kylät ry**

Keskipohjalaiset Kylät ry toimii maakunnan alueella monipuolisena kylätoiminnan edistäjänä. Jäseniämme ovat kyläyhdistykset tai muut kylien kehittämistoimintaa harjoittavat yhdistykset. Keski-Pohjanmaan alueen lisäksi teemme yhteistyötä naapurimaakuntien kanssa ja toimimme valtakunnallisessa kylätoiminnassa.

Keski-Pohjanmaalla on jokaisella paikkakaunalla työperäisiä maahanmuuttajia. Maaseudulla on myös sesonkityöläisiä, jotka haluaisivat jäädä Keski-Pohjanmaalle, jos he saisivat pitempiaikaisia työsopimuksia. Keski-Pohjanmaan 85 kylässä on liki kaikissa ulkomaalaistaustaisia henkilöitä eri taustoilla. Kyläyhteisössä otetaan uudet henkilöt hyvin huomioon ja kotouttaminen on käytännön läheistä.

Suomen Kylillä on käynnissä STEA – rahoitteinen hanke Koti Kylään – maahanmuuttajat osallisiksi paikallisyhteisöön, jossa on osa Keskipohjalaisista kunnista toiminta-alueena. Maaseutu tarvitsee väkeä, jotta se pysyy elinvoimaisena. Maahanmuuttajilla ei ole välttämättä sosiaalista verkostoa, mikä auttaisi heitä kotoutumaan ja jäämään paikkakunnalle – tai he eivät ole löytäneet tietänsä sinne. Koti Kylään -hankkeessa on toimintoja Kälviän, Ulavan ja Koivuhaan alueella. Hankkeen kesto 02.2018-01.2020.

Hankkeessa maahanmuuttajia aktivoidaan mukaan kylissä tehtävään vapaaehtoistoimintaan. Kyläyhteisö hyötyy toiminnasta siten, että kylä elävöityy ja yhdistykset saavat lisää toimijoita.

Ikäihmiset tarvitsevat apua kotona asumiseen ja arjessa selviytymiseen. Maahanmuuttajille ikäihmisten kunnioitus on luontaista, joten hankkeen avulla pyritään kohtauttamaan myös ikäihmiset ja maahanmuuttajat.

Keskipohjalaiset Kylät ry siirtää kotouttamishankkeen kokemukset osaksi pysyvää toimintaa ja tulee verkostoitumaan muiden alan toimijoiden kanssa tuoden kylä- ja maaseutunäkökulmaa kotouttamiseen.

<http://www.eviljo.fi/Yhdistys.aspx?sid=1423>

### **Suomi-Venäjä-Seuran Kokkolan osasto**

Suomi-Venäjä-Seura tarjoaa tietoa ja mahdollisuuksia tutustua Venäjän monimuotoiseen kulttuuriin, arkeen, yhteiskuntaan, kieleen ja suomalais-ugrilaisiin kansoihin. Tuomme yhteen suomen- ja venäjänkielisiä ja kannustamme venäjän kielen opiskeluun sekä tarjoamme mahdollisuuksia harjoittaa kielitaitoa.

Autamme löytämään yhteistyökumppaneita Venäjältä sekä toteutamme rajat ylittäviä hankkeita. Tiedotamme myös muiden järjestämistä Venäjä-tapahtumista ja teemme Suomea ja suomalaista kulttuuria tunnetuksi Venäjällä.

<https://www.facebook.com/groups/916734388358920/>

[kokkola.venajaseura@gmail.com](mailto:kokkola.venajaseura@gmail.com)

<http://www.suomivenajaseura.fi/>

### **Keski-Pohjanmaan Ev. Lut. Kansanlähetys**

Yhdistys toimii suomen evankelisluterilaisen kirkon lähetys- ja herätysliikkeenä. Yhdistys toteuttaa kristillisiä arvoja ja hengellistä sisältöä sisältäviä toimintamuotoja. Aikuisille on raamattuopetusta, yhteistä rukousta, laulua ym. Lisäksi on tietysti myös yhteisöllisyyttä korostavia toimintamuotoja eli yhdessä tekemistä esimerkiksi Roskarukalla tai vastaavassa paikassa ajoittain.

Yhdistyksen toiminnassa pyritään luomaan mahdollisuus myös maahanmuuttajille osallistua toimintaan. Esimerkiksi Donkkis Big Night -illat (kouluikäisille lapsille, raamattuopetusta, toimintapisteitä, nyyttarit ym.) sekä jotkin leirit vetävät mukaan maahanmuuttajataustaisia henkilöitä. Lisäksi jotkin ulkoaktiviteetit ovat myös tuoneet maahanmuuttajia mukaan. Myös aikuisten tilaisuuksiin osallistuu ajoittain maahanmuuttajia ja erityisesti, jos heiltä on

mukana esimerkiksi lauluryhmä tai vastaava. Piirin työntekijät saattavat myös vierailta joskus maahanmuuttajille suunnatussa toiminnassa.

<https://kpk.fi/kokkola/>

## 10. Osallisuus ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen

Terveydenhuollon ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan osallisuudella tarkoitetaan kokemusta, tunnetta, joka syntyy, kun ihminen on osallisena jossakin yhteisössä esimerkiksi opiskelun työn, harrastus- tai järjestötoiminnan kautta. Yhteisöissä osallisuus ilmenee jäsenten arvostuksena, tasavertaisuutena ja luottamuksena, sekä yksilön mahdollisuutena vaikuttaa niin omiin kuin yhteisönsäkin liittyviin asioihin. Yhteiskunnassa osallisena oleminen tarkoittaa jokaisen mahdollisuutta terveyteen, koulutukseen, työhön, toimeentuloon, asuntoon ja sosiaalisiin suhteisiin. Osallisuus merkitsee kansalaisen oikeutta tasavertaisena osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja yhteiskunnan kehitykseen.

Ihmisen osallisuuden aste ja yhteiskunnallinen aktiivisuus vaihtelevat elämänsä aikana ja -tilanteiden mukaisesti. Osallisuuden kokeminen ja sosiaaliset verkostot toimivat suojaavina tekijöinä hyvinvointivajeita ja syrjäytymistä vastaan. Osallisuutta pidetäänkin yksilön ja yhteisöjen hyvinvoinnin kannalta keskeisenä tekijänä.

Maahanmuuttajien osallisuuden kokemiseen vaikuttavat mm. erilaiset sosiaalisen osallistumisen mahdollisuudet, kielen oppiminen, kuulluksi tuleminen asioissaan ja vuorovaikutus kantaväestön kanssa. Vastaavasti osattomuuden kokemukset syntyvät ihmisen kohdassa asenteellisuutta ja syrjiviä käytäntöjä.

Tämän vuoksi maahanmuuttajataustaisten kanssa työtä tekevien tulee toiminnallaan mahdollistaa ja edistää kulttuurien välisiä kohtaamisia ja vuorovaikutusta. Myös yleisen asenneilmapiirin myönteisyyteen vaikuttaminen on tärkeää maahanmuuttajien osallisuuden mahdollistamiseksi.

Monikulttuurisuuden kohtaaminen työyhteisöissä ei ole aivan jokapäiväistä. Monikulttuurisuus osana ammatillista opetusta on edelleen aika vähäistä. Em. syistä asiakaspalvelutehtävissä olevat työntekijät kokevat maahanmuuttajataustaisen asiakkaan kohtaamisessa epävarmuutta, mikä johtuu mm. kommunikoinnin pulmista tai vieraasta kulttuurista. Kohtaamisen hankaluus voi ilmetä asiakkaalle kokemuksena syrjivästä suhtautumisesta ja ”pompottelusta”. Epävarmuutta, osaamisvajetta ja ennakkoluuloja on myös tulkin käytöstä asiakastilanteissa. Selkokielen käyttöön ei ole myöskään harjaannuttu. Henkilöstön koulutustarvetta on sekä maahanmuuttaja-asiakkaiden kohtaamiseen että tulkkipalvelun käyttämiseen. Koulutustarve koskee myös järjestöjen vapaaehtoistyöntekijöitä. Tämä on tärkeä



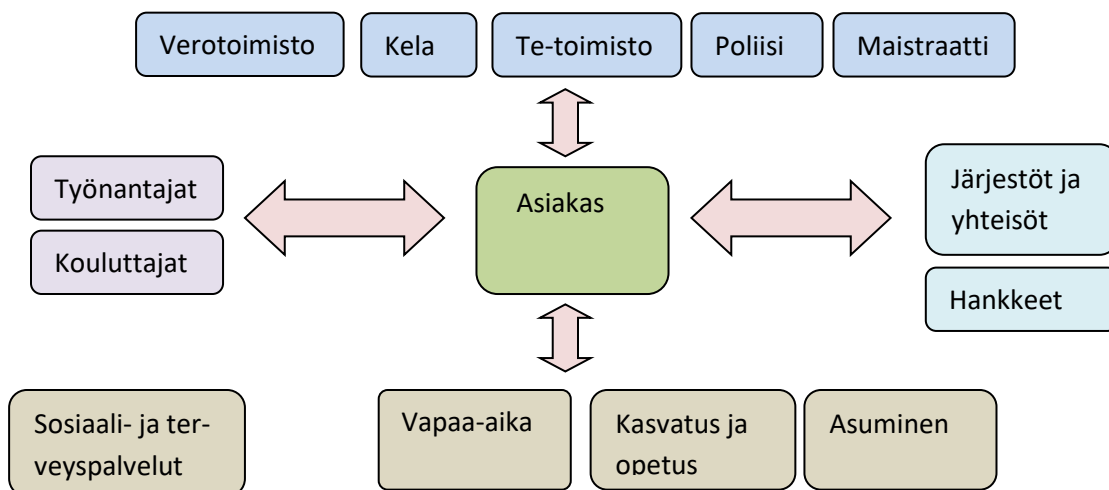
osa yleisen suvaitsevaisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämistä omissa työyhteisöissä ja yhteiskunnassa yleisesti.

## 11. Kotouttamishjelman seuranta ja ajan tasalla pitäminen

Laki kotoutumisen edistämisestä asettaa kunnille yleis- ja yhteensovittamisvastuun maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen paikallistason suunnittelusta ja seurannasta.

*Maahanmuuttajatyön verkosto* kokoontuu kerran vuodessa Soiten kotoutumispalveluiden koollekutsumana. Verkosto vastaa maahanmuuttajatyön ylisektoraalisesta kehittämisestä ja tekee esityksiä kaupungin ja Soiten toimielinten käsiteltäväksi.

Kaupungin toimialat/toimialajohtajat vastaavat oman toimialansa palvelualueiden palvelujen toimivuudesta ottaen huomioon palveluiden soveltuvuuden maahanmuuttajille. Sivistystoimessa toimii erillinen Maahanmuuttajaopetuksen erityisosaamis- ja ohjausryhmä.



Kuvio 7. Maahanmuuttajien palvelut monialaisena yhteistyönä.

Lähde: Mukailleen Työperäisen maahanmuuton strategia (Bothnia Integration)

### Ensimmäisen sukupolven suomalainen

- Suomeen muuttaneen henkilön täällä asuva jälkeläinen.

### Etninen ryhmä

- Etninen ryhmä eroaa valtaväestöstä syntyperältään, kieleltään, uskonnoiltaan tai perinteiltään. Etninen ryhmä asuu yleensä vähemmistönä valtaväestön keskuudessa.

### Etninen syrjintä

- Jonkin henkilön tai ryhmän asettamista muita huonompaan asemaan hänen/heidän etnisen taustansa vuoksi

### Kansainvälistä suojelua saava

- Henkilö, joka on saanut pakolaisaseman tai oleskeluluvan toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun perusteella.

### Kansalaisuus

- Jonkin maan kansalaisena oleminen. Yleensä kansalaisuus saadaan syntyessä, mutta se voidaan vaihtaa muutettaessa toiseen maahan asumaan. Henkilöllä voi olla myös useamman maan kansalaisuus.

### Kansallisuus

- Kuuluminen tiettyyn kansa(kunta)an tai etniseen ryhmään.

### Kansalaisyhteiskunta

- Vapaaehtoisesti järjestäytyneet inhimillinen toiminta ja instituutiot, jotka eivät kuulu julkiseen sektoriin, esimerkiksi kansalaisjärjestöt, urheiluseurat, uskonnolliset yhteisöt ja vapaa sivistystyö.

### Kiintiöpakolainen

- Henkilö, jolla on UNHCR:n myöntämä pakolaisen asema ja jolle on myönnetty maahantulolupa Suomeen vahvistetun pakolaiskiintiön puitteissa.

### Kotoutuminen

- Maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteinen kehitys, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen.

### Kotouttaminen

- Viranomaisten järjestämät kotoutumista edistävät ja tukevat toimenpiteet, jotka määritellään henkilökohtaisessa kotoutumissuunnitelmassa.

### Kotouttamisohjelma

- Kunnanvaltuuston hyväksymä ohjelma kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi. Kunta vastaa ohjelman laatimisesta yhteistyössä te-toimiston, kelan, paikallisten järjestöjen, yhteisöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

### Kotoutumissuunnitelma

- Yksilöllinen tai perheen suunnitelma toimenpiteistä ja palveluista, joilla tuetaan mahdollisuutta hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita tarvittavia taitoja. Suunnitelma voimassa pääsääntöisesti 3 v.

### **Kotoutumiskoulutus**

- Sisältää suomen tai ruotsin kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä muita yhteiskunnallisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia.
- Toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna, josta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa.

### **Kotoutumistuki**

- Kotoutumissuunnitelman aikainen toimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki, joka maksetaan joko työmarkkinatukena tai toimeentulotukena. Maksetaan 3v, tarvittaessa voidaan pidentää 2v.

### **Maahanmuuttaja**

- Maasta toiseen muuttava henkilö, joka aikoo asua maassa vähintään vuoden. Yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä.

### **Monikulttuurinen, monietninen**

- Monikulttuurisella tarkoitetaan eri kulttuurien tasa-arvoista rinnakkaiseloä. Monietninen painottaa eri etnisten ryhmien, eri kulttuuriryhmien muodostamaa yhteiskuntaa. Monikulttuurisen rinnalla käytetään käsitteitä monietninen ja monikansallinen.

### **Oleskelulupa**

- Ulkomaalaisen tarvitsema lupa voidakseen oleskella Suomessa yli kolme kuukautta. Oleskeluluvan perusteena voi olla opiskelu, työnteko, suomalainen syntyperä, paluumuutto, humanitaariset syyt tai perhesiteet. Pohjoismaiden kansalaiset sekä EU ja ETA-jäsenmaiden kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa. Oleskeluluvan osoitukseksi annetaan oleskelukortti.

### **Paluumuuttaja**

- Henkilö, joka palaa lähtömaahansa. Paluumuuttajalla tarkoitetaan Suomessa entisiä tai nykyisiä Suomen kansalaisia tai heidän jälkeläisiään. Myös inkeriläiset on otettu vastaan paluumuuttajina.

### **Pakolainen**

- Ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka UNHCR katsoo olevan pakolainen. Sota, luonnonkatastrofi tai köyhyys eivät ole YK:n määritelmän mukaisia pakolaisuuden syitä.

### **Peruspalvelut**

- Kaikki lakisääteiset kuntien järjestämis- ja rahoitusvastuulla olevat palvelut, etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetus- ja kulttuuritoimen palvelut.

### **Positiivinen erityiskohtelu (positiivinen syrjintä)**

- Menettelytapa, jossa syrjinnälle alttiiden ihmisryhmien (esim. etniset ryhmät) asemaa ja olosuhteita voidaan tukea erityistoimin, jotka tähtäävät tosiasialliseen yhdenvertaisuuteen.

### **Rasismi**

- Ideologia, jossa kielteiseksi määritellyt ominaisuudet kohdistetaan tiettyyn ´rotuun´ tai tiettyyn ryhmään ihmisiä. Kuvitellaan, että jokin ihmisryhmä on toista ryhmää moraalisesti, älyllisesti ja kulttuurisesti ylivoimaisempi ja jonka ylivoimaiset ominaisuudet periytyvät sukupolvelta toiselle.

### **Siirtolainen**

- Henkilö, joka muuttaa maasta toiseen rakentaakseen siellä itselleen uuden elämän. Siirtolaisella tarkoitetaan sekä maastamuuttajaa että maahanmuuttajaa.

### **Suvaitsevaisuus**

- Ennakkoluulottomuutta ja avoimuutta yhdistyneenä terveeseen itsetuntoon ja oman kulttuurin tuntemiseen sekä kyky samanaikaisesti omaksua uutta ja vierasta sekä suhtautua siihen myös kriittisesti. Se on myös muiden mielipiteiden ja tapojen kunnioittamista.

### **Syrjäytyminen**

- Huono-osaisuuden kasautumista. Syrjäytymisen perusulottuvuuksia ovat syrjäytyminen koulutuksesta, tuotannosta, kulutuksesta ja sosiaalisesta yhteisöstä. Maahanmuuttajan syrjäytyminen tarkoittaa integroitumisen vastakohtaa ja tarkoittaa toisaalta maahanmuuttajan vieraantumista omasta kulttuuristaan ja toisaalta jäämistä valtayhteisön elämän ulkopuolelle.

### **Turvapaikanhakija**

- Henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta. Henkilöllä ei ole vielä oleskelulupaa Suomessa. Kun turvapaikan hakijan hakemus hyväksytään, hänestä tulee pakolainen

### **Ulkomaalainen**

- Henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen. Usein kuitenkin kaikkia ulkomaalaisperäisiä maahanmuuttajia kutsutaan ulkomaalaisiksi riippumatta siitä ovatko he saaneet Suomen kansalaisuuden.

### **Vieraskielinen**

- Suomessa asuva henkilö, jonka äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame.

## **LÄHTEET**

Kokkolan kaupungin strategiaa tukevat kehittämissuunnitelmat  
Ager & Strang, Understanding Integration, 2008  
THL, osallisuuden kehittämisen yksikkö